

Peltigera spuria (Ach.) DC. och dess arträttighet.

Af BIRGER NILSON.

Arterna af släktet *Peltigera* ha på grund af sin stora formrikedom varit underkastade olikartade begränsningar allt sedan lafstudiets första dagar, och i synnerhet har *P. spuria* varit utsatt därför. Då denna af många kanske betraktas endast som en obetydlig form till *P. canina* eller någon annan art och för den skull lätt nog undgår nödig uppmärksamhet, har jag ansett mig ha goda skäl att nämna några ord om densamma, så mycket mer som dess utbredning inom Skandinavien är föga känd.

DILLENIUS är den förste, som något närmare behandlar arten i fråga ¹⁾. Han beskriver och afbildar den, men icke såsom särskild species, utan såsom yngre stadier af en art, som han betecknar med orden: *Lichenoides digitatum cinereum*, *lactuæ foliis sinuosis*, och som är *Peltigera canina* i vanlig bemärkelse. — Sedan är det ACHARIUS, som sysselsätter sig med arten. Han fäster sig vid den med synnerlig uppmärksamhet, och intressant är att följa hans tankegång om densamma. Till en början ²⁾ uppställer han den som särskild art och kallar den *Lichen spurius*, men han är ej riktigt ense med sig själf, om den verkligen bör uppfattas som sådan. Han säger nämligen angående densamma ³⁾: "Forte idem ac DILLENII Hist. Musc. T. 27 f. 102 A.B. Vix autem juniora specimina *L. canini* noster offert, quod de suis prædicat Cl. DILLENII; licet fatear de hac specie dubium mihi esse." — Äfven i sitt följande arbete ⁴⁾ upptar han den som egen art och då under namn af *Peltidea spuria*. Men sedan ⁵⁾ ändrar han sina

¹⁾ Historia Muscorum (1741) pag. 200 cum tab. XXVII fig. 102 A.B.

²⁾ Lichenographiæ Suevicæ Prodromus (1798) pag. 159.

³⁾ Op. cit. pag. 160.

⁴⁾ Methodus lichenum (1803) pag. 283 cum tab. V fig. 2.

⁵⁾ Lichenographia universalis (1810) pag. 518.

åsikter om den och ställer sig på DILLENII ståndpunkt, såsom framgår af hans yttrande: "Pro distincta specie certe non habenda, nam vix nisi statum juniorem *Peltideæ caninæ* offert, neque ab ea distinxit DILLENIIUS." — Han upptar den dock som varietet till *P. canina* och först i sitt följande arbete ¹⁾ tager han steget fullt ut och införlifvar den helt och hållet med *P. canina*.

DE CANDOLLE ²⁾ beskriver arten under namnet *Peltigera spuria* och anser den sålunda vara en själfständig art; ELIAS FRIES ³⁾ däremot ställer den som varietet under *P. canina* och gifver den namnet *pusilla*. — MASSALONGO ⁴⁾, KÖRBER ⁵⁾, LEIGHTON ⁶⁾ och CROMBIE ⁷⁾ förfäktat artens själfständighet, NYLANDER ⁸⁾ åter ställer den som underart till *P. rufescens* och TUCKERMAN ⁹⁾ som varietet till *P. canina*. — DEICHMANN BRANTH och ROSTRUP ¹⁰⁾, som äfven i öfrigt alltför gärna uppställa kollektivarter, sammanföra *P. canina*, *rufescens*, *polydactyla* och *malacea* (tagna i NYLANDERS bemärkelse) som varieteter af en och samma art: *P. canina* (L.) [= LINNÉ'S *Lichen caninus* ¹¹⁾] och anse andra författares *P. spuria* och *pusilla* vara endast smärre former af nämnda kollektivart, i synnerhet af varieteterna *rufescens* och *polydactyla*.

Såsom synes af ofvanstående korta historik, som dock ej upptager alla arbeten, i hvilka ifrågavarande art nämnes, har denna varit utsatt för de mest väx-

¹⁾ Synopsis methodica lichenum (1814) pag. 239.

²⁾ Flore Française, Vol. II (1815) pag. 406.

³⁾ Lichenographia Europæa reformata (1831) pag. 45.

⁴⁾ Memorie lichenografiche (1853) pag. 21.

⁵⁾ Systema lichenum Germaniæ (1855) pag. 59 (sub nomine *P. pusilla*). Körber anför Dillenius som auctor för namnet *pusilla*, af hvad anledning vet jag ej; så vidt jag har kunnat finna, är det först Elias Fries, som använder ifrågavarande namn.

⁶⁾ The Lichen-Flora of Great Britain (1871) pag. 108.

⁷⁾ British Lichens (1894) pag. 289.

⁸⁾ Synopsis methodica lichenum (1858—60) pag. 325.

⁹⁾ North American Lichens (1882) pag. 109.

¹⁰⁾ Lichenes Daniæ (1869) pag. 49.

¹¹⁾ Species plantarum, Tom. II (1763) pag. 1616.

lande öden: än har den ansetts som själfständig art och då ställts närmast *P. canina* eller *rufescens*, än åter betraktats som varietet eller form till någon af dessa. — Att vi emellertid här ha att göra med en god art, därför talar dels det, att den lätt genom bestämda karaktärer kan skiljas från öfriga arter, dels ock, att den ofta träffas i närheten af *P. canina* (som den står närmast), utan att någon som helst öfvergång mellan dem båda kan upptäckas.

Hvad beträffar artens benämning, så är ACHARIUS den förste, som gifver arten ett särskildt namn, nämligen *Peltidea spuria*. NYLANDER har emellertid (1858) uppdelat släktet *Peltidea* ACH. LICH. univ. = *Peltigera* DC. Fl. Fr. p.p. uti släktena *Peltidea* och *Peltigera* på grund af gonidiernas olika beskaffenhet, och denna uppdelning har alltjämt bibehållits, åtminstone af de flesta författare. Arten ifråga tillhör då släktet *Peltigera* (s. str.), och som DE CANDOLLE först använder detta släktnamn, bör arten benämnas *Peltigera spuria* (ACH.) DC. — Jag lämnar här nedan en beskrifning af densamma.

***Peltigera spuria* (ACH.) DC.** — Thallus subsimplex parvus (long. 1—2 cm.) subadscendens, levis adpresso—tomentosus, cinereo—virescens, subtus nudus albidus venis concoloribus reticulatus efillosus vel paucis rhizinis instructus, digitato—lobatus lobis fere omnibus fertilibus. Apothecia fusco—rufa vel fusca, primo rotundata crenato—marginata demum oblonga revoluta. Sporæ in ascis clavatis octonæ hyalinæ aciculari—fusiformes 3—7-septatæ, 0,056—75 mm longæ, 0,0035—45 mm latæ. — Habitat supra terram subnudam.

Liknar till storlek och växtsätt *Peltidea venosa*, från hvilken den emellertid lätt skiljes genom gonidiernas beskaffenhet och apotheciernas ställning (hos *venosa* horisontalt, hos *spuria* vertikalt mot bålflikarna) o. s. v.; från *Peltigera rufescens* är den också lätt att skilja dels på grund af ådrorna på undersidan, som

hos *rufescens* äro mörka, dels genom apothecierna, som hos den sistnämnda äro i förhållande till bålflikarna betydligt större än hos *spuria*. Från *Peltigera polydactyla* afviker den genom sin grågröna, ej glänsande ofvansida, och från små former af *Peltigera canina* skiljes den genom sina fingerlikt utdragna och nästan alltid fertila bålflikar samt genom frånvaron af rhiziner på undersidan.

Det biologiske Selskab i Kristiania den 23 okt. "Amanuensis JENS HOLMBOE refererede de Undersøgelser, som han sammen med Prof. Dr. N. WILLE havde anstillet i Anledning af Forekomsten af en Høifjeldsplante, *Dryas octopetala*, ved Langesund ved Havets Niveau. Medens denne Plante, hvis norske Navn er "Reinblom", ellers kun findes i Polaregnene og de høiere Fjeldtrakter, voxer den her paa et begrænset Omraade i Mængde sammen med vor Floras mest sydlige Planter. Paa de tørre Strandklipper, hvor Bevøxningen er aaben, synes den at trives udmerket; men hvor Vegetationen er tættere, ligger den under i Konkurrencen med Stedets Planter. Da de Steder ved Langesund, hvor *Dryas* voxer, først under den varmeste postglaciale Tid hævedes over Havfladen, kunde Plantens Forekomst her ikke anses som en Levning fra den arktiske Vegetation, der under Istiden og den nærmest paafølgende Tid var udbredt langt mod Syd. Sandsynligheden talte for, at denne Plante var indvandret til Trakten i en langt senere Tid".

Den 30 okt. "Dr. SIGVAL SCHMIDT-NIELSEN redegjorde i et længere Foredrag for de sidste Aars Undersøgelser over Cellens kemiske Arbeide og fremholdt herunder, at man nu var tilbøielig til at betragte den som en med fysikalisk-kemiske Hjælpemidler, særskildt Enzymer, arbejdende Maskine. Han gjennemgik nærmere disse Enzymers Virkemaade og fremholdt, at man maatte tænke sig dem anbragt i Cellens Protoplasma.

I Tilslutning hertil omtalte Foredragsholderen de moderne Anskuelser om Gjæring og Forraadnelse uden Medvirkning af Mikrober. Hvad vi med et Fællesnavn kalder Gjæring och Forraadnelse, blev i gamle Dage betragtet som opstaaet af sig selv ved Organismernes Død. Det blev en senere Tids Forskning forbeholdt at opklare, at disse Spaltningprocesser skyldes smaa, encellede Bakteriers og Soppes